

Protocol 'omgaan met pesten'

Het antipestprotocol van
Het IJsselcollege

» boeiend leren in Capelle en Krimpen

Inhoudsopgave

1. Waarom een antipestprotocol.	Pag. 3
2. Theoretisch kader: Wat is pesten?	Pag. 3
3. Uitgangspunten tegen pesten.	Pag. 5
4. Preventie: Hoe proberen wij pesten te voorkomen.	Pag. 5
5. Stappenplan bij pesten.	Pag. 6
6. Digitaal pesten.	Pag. 7
7. Websites	Pag. 9
- Bijlage 1: Functies en adres klachten commissie	Pag. 10
- Bijlage 2: Pesten, waar kan ik terecht?	Pag. 11

1. Waarom een antipestprotocol.

Alle kinderen hebben recht op een onbezorgde schooltijd, die in het teken staat van ontwikkelen, ontdekken en leren. Leerlingen moeten veilig zijn, zodat ze in staat zijn om te leren en zich te ontwikkelen. Leerlingen kunnen pas leren in een omgeving waar goed met elkaar wordt omgegaan en waar ze leren elkaar te respecteren. Pesten kan zeer negatieve en ingrijpende consequenties hebben op de sociaal-emotionele ontwikkeling, de leerprestaties, het welzijn van het kind en daardoor ook voor de toekomst als volwassene.

Pesten is iets wat helaas op alle scholen voorkomt. Ook bij ons op school krijgen we soms te maken met een leerling die gepest wordt. Door middel van dit protocol wordt de wijze waarop we pestgedrag benaderen en aanpakken, beschreven.

2. Theoretisch kader: Wat is pesten.

Iemand wordt gepest als hij of zij herhaaldelijk wordt blootgesteld aan negatieve acties van een of meer personen, waarbij sprake is van ongelijke balans in sterkte (een ongelijke machtsverhouding). Er is sprake van pesten als iemand opzettelijk letsel of ongerief aanbrengt of probeert aan te brengen bij een ander. Deze acties kunnen direct (verbaal of fysiek), indirect (relationeel) of digitaal (via computer of telefoon) zijn. Pesten is niet incidenteel en het leidt tot disfunctioneren of verminderd welzijn bij het kind.

De *machtsongelijkheid* is het verschil tussen pesten en plagen. Daarnaast is pesten *opzettelijk* en *herhaaldelijk* en is plagen *kort*, *onregelmatig* en *incidenteel*. In tegenstelling tot plagen, vraagt pesten om een specifieke en effectieve aanpak.

Pesten kan zijn:

<i>Fysiek</i>	Krabben, bijten, haren trekken, duwen, sjoeren, schoppen, slaan en spugen en trekken aan kleding.
<i>Spullen afpakken</i>	Spullen of kleding afpakken of zoekmaken zodat het slachtoffer straf krijgt.
<i>Spullen beschadigen</i>	Kliederen op boeken of andere spullen. Schoppen tegen je spullen of gooien met een schooltas of andere spullen. De fiets beschadigen of vernielen.
<i>Achternalopen/opjagen</i>	Iemand wordt achternagelopen, opgejaagd en bang gemaakt.
<i>In de val laten lopen</i>	Iemand met een smoesje naar een afgelegen plaats lokken om daar (onzichtbaar) te kunnen pesten.
<i>Klemzetten</i>	Met meerdere personen iemand de weg versperren, klemzetten en intimideren.
<i>Opsluiten</i>	Iets voor een deur zetten of een deur op slot doen, zodat die persoon er niet meer uit kan. In een kast of de wc.
<i>Stalken</i>	Iemand voortdurend lastigvallen door bijvoorbeeld achternalopen, sms-berichten, telefoon, e-mail, enzovoort.
<i>Uitschelden</i>	Iemand uitschelden, beledigen en kwetsen.
<i>Bangmakerijen</i>	'Als je 'het' aan iemand vertelt dan pakken we je', of bedreigen met (anonieme) briefjes.
<i>Kwaadwillend roddelen</i>	De ander in een kwaad daglicht stellen met kwaadwillende roddels om te kwetsen en de ander buiten te sluiten en te vernederen.
<i>Belachelijk maken</i>	Iemand met bepaalde kenmerken of voorkeuren belachelijk maken en uitlachen en er kwetsende opmerkingen over maken.

<i>Vernederen</i>	'Draag jij mijn spullen maar want dat is toch het enige waar jij goed voor bent.'
<i>Scheldnamen</i>	De ander vernederen en kleineren met scheldnamen.
<i>Digitaal pesten</i>	Dreigen via e-mails of hatelijke sms-berichtjes, het zonder toestemming plaatsen van foto's. Filmpjes maken met je telefoon en ze bewerken als materiaal om mee te pesten.
<i>Uitsluiten</i>	Met uitsluiten bedoelen we situaties waarbij je expres wordt buitengesloten zoals: Ze kiezen je niet met gym. Je mag niet meedoen. Niemand wil naast je zitten. Er wordt niet naar je geluisterd. Ook anderen mogen niet openlijk met je omgaan.
<i>Geweld uitlokken</i>	Iemand net zo lang sarren, negeren en uitdagen tot die persoon zelf geweld gaat gebruiken en straf krijgt.
<i>Ongewenste intimiteiten</i>	Je wordt aangeraakt, vastgehouden, betast of gezoend tegen je wil.

Slachtofferkenmerken:

Bij leerlingen die gepest worden is meestal sprake van een combinatie van bepaalde persoonlijkheidskenmerken met fysieke zwakte. Naast fysieke zwakte kan het ook zijn dat een kind net wat anders is dan de 'norm', bijvoorbeeld dat het kind een bepaald opvallend uiterlijk kenmerk heeft. Leerlingen die een grotere kans lopen om gepest te worden, hebben vaak een verminderde sociale redzaamheid. Vaak zijn het leerlingen die moeite hebben om voor zichzelf op te komen.

Er zijn twee groepen slachtoffers. De eerste groep bestaat uit passieve, onderdanige slachtoffers. Zij zijn vaak angstig, iets wat bij jongens vaak gecombineerd wordt met fysieke zwakte. De tweede groep zijn de zogenaamde provocatieve slachtoffers. Opvallend bij deze leerlingen is dat er sprake is van een combinatie van angstige en agressieve reactiepatronen.

Daderkenmerken:

Pesters hebben over het algemeen een agressief reactiepatroon. Jongens combineren dat meestal met fysieke kracht. Pesters hebben vaak een positievere houding tegenover geweld dan hun leeftijdsgenoten. Ze kunnen zich vaak slecht inleven in hun slachtoffers en voelen zich nauwelijks verantwoordelijk voor hun pestgedrag.

Je zou denken dat pesters niet geliefd zijn bij hun klasgenoten. Onderzoek toont echter aan dat dit niet het geval is: pesters zijn eigenlijk alleen niet geliefd bij leerlingen die bang voor ze zijn. De rest van de klas blijft pestkoppen leuk vinden. Pesten wordt zelfs vaak strategisch ingezet: het maakt populair. Pesters kiezen daarom voornamelijk 'zielige' en 'onpopulaire' slachtoffers uit om geen sociale status te verliezen.

De middengroep/omstanders:

Naast de dader en het slachtoffer heb je de middengroep/omstanders. Dit zijn de andere leerlingen uit een groep. Uitingen van omstanders ten aanzien van pesten kunnen zijn:

- Meepesten met als reden dat leerlingen bang zijn om zelf slachtoffer van het pesten te worden of om erbij te horen.
- Meepesten om te kunnen profiteren van de situatie.
- Niets doen om iets te veranderen aan de situatie met als reden dat leerlingen bang zijn zelf slachtoffer van het pesten te worden.
- Niets doen omdat de groep niet doorheeft wat er gaande is in de groep.
- Opkomen voor het slachtoffer.

Signalen die kunnen duiden op een kind dat gepest wordt:

- De gepeste leerling is vaak betrokken bij samenscholingen of opstootjes in de klas of op het plein.
- De leerling gaat niet graag naar school en is vaak afwezig.
- De leerling zoekt vaak de leraar op.
- De leerling wordt vaak met een bijnaam aangesproken door klasgenoten.
- De leerling heeft vaak last van psychosomatische klachten (hoofdpijn, buikpijn)
- De resultaten van de leerling gaan plotseling achteruit.
- De leerling wordt buitengesloten.
- De leerling isoleert zich van de groep.
- Er zijn opvallend vaak spullen van de leerling kapot of kwijt.
- De leerling is vaak betrokken bij incidenten.
- De leerling is regelmatig het mikpunt van 'grapjes'.
- De leerling komt ongelukkig, depressief of gestrest over.
- De groepssfeer is niet goed.

3. Uitgangspunten tegen pesten.

Op het IJsselcollege hanteren wij de kernwoorden *veiligheid*, *respect* en *verantwoordelijkheid*. Deze begrippen staan bij ons centraal als het gaat om regels en gedragsverwachtingen. Wij vinden het belangrijk dat leerlingen zich op school veilig voelen, respect voor elkaar hebben en zich verantwoordelijk voelen.

Wij zien pesten als een serieus probleem. Het brengt het gevoel van *veiligheid* in gevaar en kan (op de langere termijn) ernstige gevolgen hebben voor de sociaal-emotionele ontwikkeling en het welzijn van leerlingen (en volwassenen).

Door *respect* een hoge prioriteit te geven, willen wij bevorderen dat dit bij ons op school een geïntegreerd begrip zal zijn waarnaar wordt gehandeld.

Het personeel van onze school heeft de taak om *verantwoordelijkheid* te nemen met betrekking tot preventie en handelen bij pesten, en ook onze leerlingen *verantwoordelijkheid* voor elkaar bij te brengen om pesten tegen te gaan.

4. Preventie: Hoe proberen wij pesten te voorkomen.

Op de school wordt veel waarde gehecht aan het begrip *veiligheid*. Als leerlingen zich veilig voelen, krijgen zij meer de mogelijkheid om zich op een goede manier te ontwikkelen. Een veilige omgeving is een omgeving waar iedereen zichzelf kan zijn. Waar respect en waardering voor elkaar is.

Drie van onze schoolregels hebben direct verband met de wijze waarop wij veiligheid willen bieden.

1. Ik toon respect naar anderen en ik ga netjes om met de spullen van mijzelf en van de ander.
2. Problemen los ik op door erover te praten. Ik let op mijn taalgebruik.
3. Zegt iemand stop, dan houd ik op.

De schoolregels zijn bij alle betrokkenen van onze school bekend en worden besproken. Door de regels regelmatig in de klas te bespreken, hopen wij dat deze een preventieve werking hebben wat betreft de veiligheid en sfeer op onze school. Wij vragen alle betrokkenen van onze school (personeel, (hulp)ouders en leerlingen) zorg te dragen voor de schoolregels en een goede sfeer op school, om zo preventief pesten tegen te gaan.

- Wanneer er enige tekenen zijn van pestgedrag wordt dit onderwerp uitgebreid besproken en wordt het ondersteuningsteam op de hoogte gesteld.
- Er wordt altijd ruimte gemaakt om over eventueel voorgevallen incidenten te praten met betrokkenen en collega's.
- Op de locatie is een vertrouwenspersoon die tevens lid is van het ondersteuningsteam.
- Er is een pest-coördinator aanwezig. Deze fungeert als informatiebron voor leraren en ouders die daar behoefte aan hebben. Tevens houdt de pest-coördinator ontwikkelingen bij op het gebied van pesten en draagt deze zorg voor het antipestprotocol.

5. Stappenplan bij pesten

Protocol

1. Je pest niet. Maar wordt pesten onverhoopt toch geconstateerd dan:
2. Spreek je de pester daarop aan.
3. Helpt dat niet dan schakel je een docent of je mentor in
4. Ben je zelf slachtoffer dan vertel je thuis en op school (docent/mentor) wat er aan de hand is.
5. De school neemt contact op met de ouders van de pester en heeft een bemiddelende rol. Je ouders nemen zo nodig contact op met de ouders van de pester en zij proberen het probleem voorgoed de wereld uit te helpen.
6. Blijft het pesten doorgaan dan nemen de ouders contact op met de mentor/afdelingsleiding.
7. Op school wordt gewerkt met de vijfsporen-aanpak.
8. De ingeschakelde docent en/of mentor hoort de leerling die gepest wordt.
9. De ingeschakelde docent en/of mentor hoort de leerling die pest.
10. De ingeschakelde docent en/of mentor probeert een "netwerkanalyse" te maken van de "omgeving" van deze leerlingen.
11. De ingeschakelde docent en/of mentor probeert de zaak bespreekbaar te maken, op te lossen en concrete afspraken te maken over het gewenste gedrag.
12. Lukt dit niet naar tevredenheid dan wordt de afdelingsleider en/of de locatiedirectie ingeschakeld.
13. In ieder geval is er communicatie tussen docent en mentor, of tussen mentor en schoolleiding.
14. De mentor en/of schoolleiding communiceert met de ouders van de gepeste leerling en met de ouders van de pester over de voortgang.
15. Indien wenselijk dan wel noodzakelijk wordt deskundige hulp van buiten de school ingeschakeld. De kosten daarvan zijn voor rekening van de ouders van de pester. Indien de pester meerderjarig is draait hij zelf voor de kosten op.
16. Op pestgedrag volgt altijd een passende strafmaatregel.
17. Afhankelijk van de aard en de duur van het pesten kan de directeur er toe overgaan aangifte te doen bij de politie.

De vijfsporen-aanpak

Bij het bestrijden van pesten wordt meestal uitgegaan van de vijfsporenaanpak:

- 1 steun bieden aan het kind dat gepest wordt
 - naar de leerling luisteren
 - met de leerling overleggen over mogelijke oplossingen
 - samen met de leerling werken aan oplossingen
 - een kring van veiligheid rond de leerling bouwen
 - zonodig inschakeling deskundige hulp
- 2 steun bieden aan het kind dat pest
 - juridisch gesprek – straf geven
 - probleemoplossend gesprek
 - bespreken wat pesten voor de ander betekent
 - hulp bieden bij het onderhouden van positieve relaties met andere leerlingen
 - de leerling helpen zich aan regels en afspraken te houden
 - zonodig deskundige hulp inschakelen
- 3 de ouders steunen
 - ouders die zich zorgen maken over pesten serieus nemen
 - informatie verschaffen
 - in samenwerking met de betrokken ouders het pestprobleem aanpakken
 - zonodig doorverwijzen naar deskundige ondersteuning
- 4 steun bieden aan de medeleerlingen en tegengaan onjuiste beeldvorming omtrent pesten
 - het geconstateerde ongewenste gedrag bespreekbaar maken
 - met de leerlingen bespreken welke rol zij zouden kunnen spelen bij de oplossing
 - aangeven dat pesten geen normaal gedrag is
 - aangeven dat een leerling pesten niet over zichzelf afroept
 - aangeven dat ander gedrag dan gemiddeld groepsgedrag ook bestaansrecht heeft indien niet vergeten wordt elkaar de ruimte te gunnen
- 5 steun bieden aan de docenten/mentoren
 - informatie geven over pesten
 - informatie geven over de manier waarop pesten kan worden aangepakt

Docenten hebben een signalerende rol en zijn een voorbeeld. Als leraren opmerkzaam zijn en veranderd gedrag opmerken is het van belang dat zij deze signalen aangrijpen om tot een gesprek te komen met de leerling. Als leraren de leerlingen serieus nemen, geven ze een positief voorbeeld. Het is ook belangrijk dat de docent geen partij kiest bij een conflict in de klas. Een speciale taak is weggelegd voor de mentor. Hij kan sociale conflicten en pestsituaties met de klas bespreken en er samen met de klas oplossingen voor bedenken. Hij kan steun bieden aan medeleerlingen en de klas door middel van bestaand lesmateriaal en het ondertekenen van een anti-pest-protocol.

Om pesten op school tegen te gaan moet rekening gehouden worden met een aantal randvoorwaarden:

1. pesten moet als een probleem gezien worden
2. geprobeerd moet worden pesten te voorkomen
3. pesten moet kunnen worden gesignaleerd
4. er moet duidelijk stelling genomen worden tegen pesten
5. er dient een directe aanpak te zijn

Spelregels

1. Als pesten wordt gesignaleerd wordt een mentor en/of docent ingelicht.
2. School en gezin werken samen om de problematiek de wereld uit te helpen.
3. Het anti-pest-protocol is leidraad voor de aanpak.
4. pesten wordt geregistreerd in magister.

6. Digitaal pesten

Onlangs is uit onderzoek gebleken dat één op de vijf jongeren slachtoffer is van digitaal pesten, ook wel cyberpesten genoemd. Digitaal pesten komt steeds vaker voor en heeft vaak een nog grotere impact dan 'gewoon' pesten. Doordat digitaal pesten meestal anoniem gaat, worden de grenzen van een pester verlegd. Waar 'gewoon' pesten ophoudt, gaat cyberpesten verder.

Digitaal pesten vindt meestal plaats op sociale media zoals Facebook, WhatsApp, Instagram, enzovoort. Maar ook via de mobiele telefoon kan digitaal gepest worden.

Digitaal pesten is een gemakkelijke manier om te pesten. De pester kan de ander niet zien en de pester zelf kan ook niet gezien worden. Het kind dat gepest wordt, kan niet gemakkelijk voor zichzelf opkomen.

Vormen van digitaal pesten:

- Anonieme berichten versturen via sociale media en sms.
- Via sociale media/sms iemand uitschelden, roddelen, bedreigen.
- Foto's van mobieltjes en webcambeelden op internet plaatsen.
- Privégegevens op een website plaatsen.
- Wachtwoorden stelen en misbruiken.
- Haatprofielen aanmaken.
- Virussen sturen.
- Het versturen van een e-mailbom.

Op school zijn wij officieel niet verantwoordelijk voor het digitaal pesten wanneer dat zich in de thuissituatie voordoet. Wel blijkt vaak dat het pesten op school doorgaat en heeft een kind er op school ook last van. Ook lijden de schoolresultaten vaak onder het pesten omdat leerlingen minder goed kunnen leren en zich slecht kunnen concentreren. Digitaal pesten heeft daarom wel degelijk effect op het veilige schoolklimaat waar wij naar streven.

Daarom nemen wij ook deze manier van pesten erg serieus, vooral wanneer het pestgedrag veroorzaakt wordt door een kind dat bij ons op school zit en wanneer het invloed heeft op het gepeste kind op school en in de klas.

Preventief werken aan digitaal pesten:

De invloed van sociale media wordt steeds groter en het gebruik ervan neemt toe. Daarom is het belangrijk om deze generatie leerlingen hiermee te helpen. We proberen leerlingen te leren hoe ze zich moeten gedragen op het internet (bijvoorbeeld wat de consequenties zijn van het plaatsen van een bericht/foto, wat wel/niet veilig is, enzovoort). Op deze manier proberen we preventief te werken aan digitaal pesten.

Wanneer een leraar merkt dat het onderwerp leeft in de groep, kan gekozen worden voor het geven van een les die specifiek gaat over digitaal pesten.

Tips voor leraren en ouders om digitaal pesten te voorkomen:

- Wees geïnteresseerd in het internetgebruik van leerlingen. Laat u rondleiden op de online plekken waar uw kind zich bevindt wanneer hij/zij op internet zit.
- Toon interesse, vooral wanneer leerlingen hierom vragen. Hierdoor wordt deze 'internetwereld' niet alleen de wereld van het kind, maar die van het kind en de volwassene samen. Hierdoor zal een kind ook sneller aan de bel trekken wanneer het gepest wordt.
- Maak als volwassene gebruik van de expertise van leerlingen als het gaat om internet. Hou gesprekken over internet en wat leerlingen bezighoudt op het internet. Bespreek bepaalde handelingen op internet zoals het opslaan van gesprekken, het plaatsen van juiste foto's, het plaatsen van berichten, enzovoort.
- Begeleid leerlingen in hun gedrag als ze online zijn. Ook online zijn er sociale regels.
- Leer leerlingen dat wanneer zij het gevoel hebben dat iets 'niet pluis is', dat dit vaak ook zo is.
- Leerlingen komen vaak niet naar een volwassene als ze digitaal gepest worden. Neem eventuele drempels hiervoor weg. Drempels zijn bijvoorbeeld schaamte, angst dat ze niet meer op internet mogen, bang om veroordeeld te worden, enzovoort. Haal deze drempels weg door ze bespreekbaar te maken.
- Bespreek positief gedrag. Wanneer zich digitaal pestgedrag voordoet, bespreek dan wat wel wenselijk gedrag is.
- Bedenk samen regels over internetgebruik en zet deze op papier.
- Wanneer je als leraar merkt dat er digitaal gepest wordt, kan ervoor gekozen worden om samen specifieke regels en afspraken over internetgebruik te maken en op papier te zetten.

Hoe digitaal pesten op onze school wordt aangepakt:

Wanneer digitaal pesten op school plaatsvindt of wanneer de effecten van het digitaal pesten zichtbaar zijn op school, wordt het standaard stappenplan uit dit antipestprotocol gevolgd. Wel worden met deze manier van pesten de volgende specifieke punten benadrukt:

- Wanneer het pesten op school heeft plaatsgevonden, proberen we de identiteit van de dader te achterhalen.
- Wanneer het digitaal pesten aanhoudt, adviseren wij de ouders om aangifte bij de politie te doen.
- We raden de leerling en de ouders aan om bewijslasten te verzamelen door bijvoorbeeld gesprekken op te slaan.

7. Websites

Meer informatie over pesten kunt u vinden op de volgende websites:

- www.pestweb.nl
 - *tips voor kinderen, ouders en leraren, telefonische hulplijn voor kinderen*
- www.schoolveiligheid.nl
- www.weerbaar.info
- www.pesten.nl
- <http://kinderen.moed.nl>
 - *website speciaal voor kinderen*

Websites gericht op digitaal pesten:

- www.dekinderconsument.nl
- www.mijnkindonline.nl
- www.dekinderconsument.nl
- www.iksurfveilig.nl

Bijlage 1: Functies

Rol	Wie
Ondersteuningscoördinator	Nanda Verburg
Pestcoördinator	Nanda Verburg
Verzuimcoördinator	Nanda Verburg + Debby Morrisey (verzuimmedeweker)
Aandacht functionaris meldcode kindermishandeling en huiselijk geweld	Nanda Verburg
Begeleider passend onderwijs	Jules van Driel
Vertrouwenspersoon	Evelien Weers
SMW	Anne van der Hoeven
Leerjaarcoördinator	Bart van Woudenberg
Leerlingbegeleider	Evelien Weers
Preventiemedewerker	Wilfred Kien
Decaan	Gerbrand Roos (mhv) en Eric Stokroos (vmbo)

Landelijke klachtencommissie; Postbus 85191; 3508 AD Utrecht;
Telefoon 030 – 280 95 90.

BLICK heeft via de CED-groep een externe vertrouwenspersoon ingehuurd om ouders/verzorgers, leerlingen en medewerkers in diverse situaties te ondersteunen. De vertrouwenspersoon is direct bereikbaar via:

a) Het centrale e-mailadres: evp@cedgroep.nl

b) BLICK op onderwijs, Postbus 776, 2900 AT Capelle aan den IJssel (schriftelijk via een gesloten envelop o.v.v. vertrouwenspersoon). De envelop wordt doorgestuurd naar de vertrouwenspersoon.

Bijlage 2: Pesten, waar kan ik terecht?

